

Spreeuwen ook in 2016 in de zevende hemel

Nog meer broedende spreeuwen in de wijk Parijsch?

Tekst en fotografie: Jouke Altenburg

In Hak-al 2016-1 staat beschreven hoe in 2015 in de wijk Parijsch-1 een uitzonderlijk hoge dichtheid aan spreeuwenbroedgevallen is vastgesteld: ongeveer 20 territoria per hectare. Zo'n hoge dichtheid is nog niet eerder in Nederland (en daar buiten) vastgesteld. Het merendeel van de broedgevallen zat onder de hoekpannen van de woningen. De tellingen zijn in 2016 herhaald. Dit artikel vat de belangrijkste resultaten samen.

Spreeuwen variëren jaarlijks qua legbegin, ze broeden regionaal behoorlijk synchroon. Daarom zijn ook in 2016 in de omgeving van de wijk nestkasten met spreeuwen gecontroleerd om een indicatie over het legbegin te krijgen. Deze controles leverden een uitkomstdatum op van 20 april, een dikke week eerder dan in 2015. Bedelende spreeuwenjongen zijn vanaf een dag of zeven na het uitkomen van de eieren goed van een afstandje te horen. Dat vergemakkelijkt een betrouwbare inventarisatie van bewoonde nesten. Op 28 en 30 april en op 4 mei 2016 is 's ochtends in totaal 2 uur en 10 minuten geteld.

Resultaat tellingen

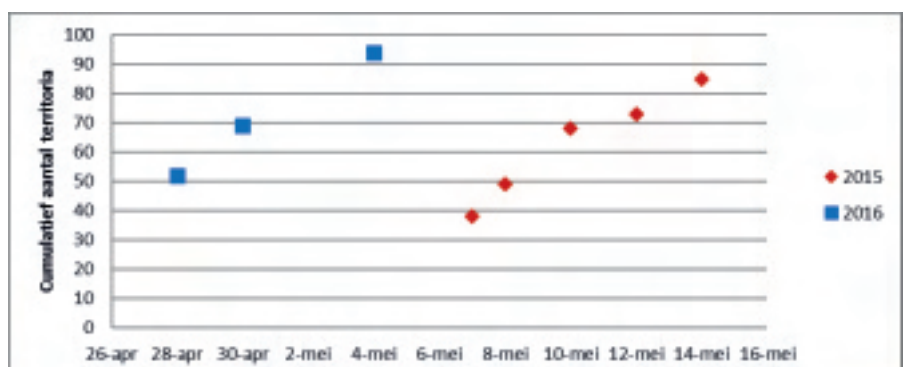
Aantal territoria

In totaal werden in 2015 tussen de Ooievaarlaan (oost) en Nachtegaallaan (west) respectievelijk Merelweg (noord) en Putterweg (zuid) 85 Spreeuwenterritoria geteld: 74 zekere nesten met

bedelende jongen en 11 waarschijnlijke nesten op basis van aanvoer van nestmateriaal, verse poepstrepen of 'uithangend' nestmateriaal op het boeiboord of naast het dakraam, vaak in combinatie met een aanwezige of zingende spreeuw. De drie ochtendtelrondes van 2016 resulteerden in 85 zekere nesten met jongen en 9 waarschijnlijke nestlocaties: 94 territoria.

Figuur 1 toont het cumulatief gevonden aantal territoria voor de telrondes in 2015 en 2016. De figuur laat ook het verschil in legbegin tussen beide onderzoeksjaren zien. De telbezoeken zijn immers in dezelfde nestfase uitgevoerd. Super synchroon werd echter in 2016 niet gebroed: de eerste spreeuwnesten in de wijk vlogen al op 30 april uit (med. Thierry Jansen). Het nest onder de hoekpan van het eigen huis vloog pas op 22 mei uit. Maar dit kunnen de uitzonderingen op de regel zijn geweest.

Figuur 1. Cumulatief aantal territoria voor de vijf (2015) en drie (2016) telrondes in de oudere jongenfase.

Trefkans

Op basis van de bezoekresultaten is geschat hoe groot de kans is om bij één willekeurig bezoek een territorium dan wel zekere nestlocatie vast te stellen. Voor 2015 is de trefkans voor het vaststellen van een territorium 48%, terwijl de kans op het waarnemen van een zeker broedgeval op basis van bedelende jongen 39% bedraagt. Voor 2016 leveren de drie ochtendtellingen een trefkans op van 54% voor het vaststellen van een territorium en 41% voor het vaststellen van een zeker broedgeval. Bij deze trefkansen zijn tijdens de drie bezoeken in 2016 op basis van een kop-of-munt kansverdeling 10% van de territoria en 20% van de zekere nestlocaties niet waargenomen. In geval van 5 telrondes (net als in 2015) zouden deze percentages op grond van een kop-of-munt kansverdeling 2% respectievelijk 7% zijn. Het daadwerkelijke aantal territoria voor 2016 zal op basis van de trefkansen ook nog iets hoger liggen dan het getelde aantal, namelijk 104 territoria (94 aangetroffen territoria * 100% / 100% - 10% gemiste territoria).

Richting nestopening

In 2015 lag ruim 30% van de 'zekere' spreuwenestten (24/67) achter hoekpannen die gericht waren op het noordoosten (figuur 2). De daaropvolgende voorkeuren waren gelegen op het noordwesten (28%) en zuidoosten (19%). Hoekpannen gelegen op het zuidwesten werden het minst benut (16%). Ondanks deze verschillen hadden de spreuwen in 2015 géén significante voorkeur voor een windrichting (n.b. dit is een correctie op het artikel in Hak-al 2016-1). De gegevens uit 2016 wijken per windrichting wat af van de waarden uit 2015, maar er is evenmin sprake van een statistisch significante voorkeur.

Verdeling nesten over de straten - hoekpannen

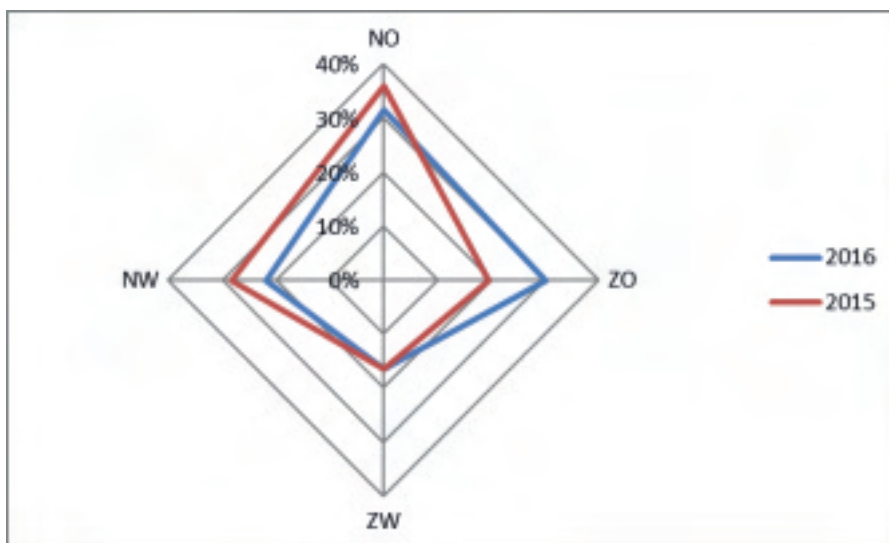
Er waren in 2015 en 2016 aanzienlijke verschillen in de bezettingsgraad van hoekpannen tussen de straten. De Putterweg scoorde in absolute aantallen spreuwenestten het hoogst, terwijl de Merelweg het minste aantal nesten telde. Als echter naar rato van beschikbaarheid van nestlocaties wordt gekeken, dan liggen de verhoudingen anders, waarbij de Nachtegaallaan in beide jaren de procentuele lijstaanvoerder is. De verschillen in bezettingsgraad tussen de straten zijn in beide jaren statistisch significant.

Conclusie

Of er in het jaar 2016 in de wijk daadwerkelijk meer spreuwenparen broedden dan in 2015 is de vraag. Omdat het aantal potentiële nestlocaties beperkt is, de wijk telt 256 hoekpannen, heb ik - al doende leert men - beter en sneller leren zoeken. Nu in 2017 nog tijd maken om de tellingen in de loop van het broedseizoen te herhalen, om zicht te krijgen op het aandeel van de paren dat overgaat tot een tweede legsel. Over deze belangrijke factor is landelijk weinig bekend.

Dankwoord

Hans Schekkerman (Sovon) verzorgde de trefkansberekeningen en significantietoetsen en leverde daarmee een grote meerwaarde aan het basisartikel, dat te zijner tijd gepubliceerd zal worden in 'Limosa', tijdschrift van de Nederlandse Ornithologische Unie. Jacintha van Dijk en Gert Ottens voorzagen namens de Limosa-redactie het basisartikel van waardevolle aanbevelingen en correcties.

Figuur 2. Richting van met zekerheid vastgestelde nestlocaties van spreuwen achter hoekpannen, als procentueel aandeel voor 2015 (N=67) en 2016 (N=73)

Bronvermelding

Altenburg J. (2016) Culemborgse wijk Parijsch blijkt spreuwenwalhalla van (inter-)nationale allure. Natuur- en Vogelwacht Culemborg. Hak-al 2016/1: 8-12
Altenburg J. Culemborgse wijk blijkt spreuwenwalhalla. Limosa (geaccepteerd)

